

Het archeologisch onderzoek in Kontich, *a never ending story*.

Naar analogie met de bewoningssporen gevonden op *de Steenakker* te Grobbendonk en te Mortsel vermoedt Robert Van Passen in 1962 een vroege bewoning op het toponiem *Steenakker* en *Kapelleveld*, gelegen op de driehoek tussen de Ooststatiestraat en de Kauwlei te Kontich.

Op diens aanwijzen start de Antwerpse Vereniging voor Romeinse Archeologie (AVRA) in 1964 de opgravingen te Kontich. AVRA graaft hier van 1964 tot 1972 o.l.v. F. Lauwers en van 1985 tot 1988 o.l.v. H. Verbeeck. In 1993 wordt het terrein tussen *de Steenakker* en *het Kapelleveld* door het Instituut voor het Archeologisch Patrimonium (IAP), thans Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE), opgegraven. Naast sporen uit de brons- en de midden-ijzertijd is het belangrijkste resultaat een kleine nederzetting uit het einde van de 1ste eeuw v. Chr. rond een vermoedelijk Keltisch heiligdom. Vanaf de tweede helft van de 1ste eeuw n. Chr. ontstaat een honderdtal meter meer zuidwaarts een Gallo-Romeins dorp bestaande uit een tempel en minstens een tweetal straten telkens geflankeerd door verscheidene houten gebouwen die er met de korte zijde naar gekeerd staan. Daarachter liggen meerdere boerenerven bestaande uit een woning, een stal of schuur, een graanzoldertje of spijker en een erf met waterput. Aan de rand van deze nederzetting concentreren zich de artisanale activiteiten zoals ijzerertsoventjes en een pottenbakkersoven. Rond 250 n. Chr. wordt deze nederzetting verlaten.

Ondertussen voert AVRA een systematische prospectie van weggrovers en bouwputten in de gemeente uit. Deze resulteren in nieuw archeologisch onderzoek op de site *Alfsberg* (1972, 1990 en 1991-1995), *Blauwesteen* (1989, 1990, 1992 en 1994), de Sint-Martinuskerk (1988 en 1998) en *Nachtegaalhoeve*-Duffelsesteenweg (2005-2007) om maar de voornaamste te noemen. (Alle informatie over de AVRA-opgravingen vindt u in het tijdschrift AVRA-Werking 1985-1999 en AVRA-Bulletin 1-7 (2000-2006)).

Op de hoogte van *de Alfsberg* stond in de midden-ijzertijd (450-200 v. Chr.) een residentieel hoevecomplex. Op dezelfde plaats ontwikkelde zich een tweeledige greppelstructuur met daarin een palissadering behorende tot een Keltisch openluchtheiligdom. In de late ijzertijd ontstaat rond één van deze greppelstructuren een *Viereckschanze* of vluchtburcht, bestaande uit een vierhoekige gracht met walstructuur. Vermoedelijk wordt hier, na nivellering van het terrein, in de Romeinse tijd een villa met bijgebouwen opgericht.

Op de KMO-zone *Blauwesteen* zijn meerdere percelen onderzocht. Het resultaat is een kleine woning uit de overgang vroege naar middenijzertijd, een boerenerv uit de middenijzertijd en de fundatie van de middeleeuwse Blauwe Steen Hoeve.

Naar aanleiding van het verplaatsen van het kerkorgel in de Sint-Martinuskerk komen in de funderingskuilen de resten van de ganse ontstaansgeschiedenis van dit kerkgebouw te voorschijn. Naast grafkuilen uit de preromaanse periode laten zich resten van de romaanse kerk, de gotische uitbreiding, de kerkvergroting uit 1826 en de laatste kerkuitbreiding uit 1928 intekenen.

De inplanting van een nieuwe woonwijk op de site *Nachtegaalhoeve* leidt tot een noodopgraving waarbij naast de middeleeuwse bewoningssporen in de vorm van paalkuilen en een put vooral twee clusters van nederzettingssporen uit de vroege ijzertijd de aandacht trekken. De eerste cluster bestaat uit de volledige huisplattegrond met wandgreppel en dakvoetstijlen, een bijgebouwtje en twee zes- en vijf vierpostenspijkers. De tweede cluster

bestaat o.a. uit een hoofdgebouw en een vierpostenspijker. De bouw van appartementen en eengezinswoningen langs de Duffelsesteenweg maar aansluitend bij deze site maakt een proefsleuvenonderzoek noodzakelijk. Dit proefsleuvenonderzoek, onder onze leiding op 14 juni en 6 oktober 2006 uitgevoerd, brengt een urnenveld uit de overgang van late bronstijd naar vroege ijzertijd aan het licht. Ondertussen werd dit grafveld door de firma Archaeological Solutions van Mechelen opgegraven.

Al de voorwerpen tijdens de opgravingen van AVRA en het VIOE gevonden, bevinden zich in het Museum voor Oudheid- en Heemkunde te Kontich. (Dit museum is elke zondag van 14.00-17.00 uur open, gratis toegang, behalve tijdens vakantiemaanden en op feestdagen). Hopelijk komen de grafvondsten van de recentste opgravingen ook in dit museum terecht.

Het archeologisch onderzoek te Kontich bracht heel wat gegevens over de ontstaansgeschiedenis van de Gemeente Kontich aan het licht. Nochtans blijven vele vragen nog onopgelost. Zoals: waar bevindt zich het grafveld behorende bij het Gallo-Romeins dorp? Tot welke periode behoren de preromaanse graven onder de Sint-Martinuskerk? ... Dus het archeologisch onderzoek te Kontich is beslist nog niet ten einde.

Henri Verbeeck